

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 498/2024
19.11.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Високоградња инжењеринг ДОО Београд, против туженог North karton ДОО Београд, чији су пуномоћници Срђан Радовановић и други адвокати из Адвокатско ортачког друштва Дражић-Беатовић & Стојић, Београд, ради дуга и накнаде штете, вредност предмета спора 70.361.514,36 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ЗПЖ 4631/23 од 13.12.2023. године, у седници већа одржаној 19.11.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног суда у Београду П 1532/23 од 17.05.2023. године у делу става I изреке у којем је обавезан тужени да тужиоцу плати износ од 70.361.514,36 динара, са законском затезном каматом од 17.05.2023. године до исплате и законску затезну камату на износ од 2.415.057,90 динара, почев од 30.11.2015. године и у делу одлуке о трошковима поступка у II ставу изреке, и пресуда Привредног апелационог суда ЗПЖ 4631/23 од 13.12.2023. године у ставу I изреке, и предмет се у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 12П 1532/2023 дана 17.05.2023. године, којом је у I ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 70.361.514,36 динара, са законском затезном каматом од 01.08.2014. године до исплате и законску затезну камату на износ од 2.415.057,90 динара почев од 30.11.2015. године до исплате и у II ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 390.000,00 динара.

Привредни апелациони суд је донео пресуду ЗПЖ 4631/23 од 13.12.2023. године којом је у I ставу изреке делимично одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду у делу става I изреке којим је обавезан тужени да тужиоцу плати износ од 70.361.514,36 динара са законском затезном каматом од 17.05.2023. године до исплате и у делу којим је обавезан тужени да тужиоцу плати законску затезну камату на износ од 2.415.057,90 динара почев од 30.11.2015. године до исплате, и у ставу II изреке; у II ставу изреке преиначио првостепену пресуду у делу става I изреке у делу за законску затезну камату тако што је одбио као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу

на износ од 70.361.514,36 динара плати законску затезну камату од 01.08.2014. године закључно са 16.05.2023. године.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023 - др. закон) и закључио да је ревизија основана.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, парничне странке су 09.10.2013. године закључиле Уговор о извођењу припремних радова, чији је предмет извођење припремних грађевинских радова на индустријском објекту – фабрици картона у Јагодини, према понуди од 16.08.2013. године и допуни од 23.09.2013. године, а затим су 27.12.2013. године закључиле и Уговор о извођењу радова на изградњи прве фазе комплекса картонских производа у Јагодини, којим се тужилац као извођач обавезао да за туженог као инвеститора изведе радове на изградњи прве фазе производног комплекса фабричке хале за производњу картонске амбалаже, у свему у складу са понудом од 16.08.2013. године и допуном понуде. Тим уговором констатовали су да су 09.10.2013. године закључили Уговор о извођењу припремних радова, који инкорпорирају у други уговор, тако да он у себи сублимира све одредбе предвиђене Уговором о извођењу припремних радова. Затим су 27.01.2014. године, закључили анекс уговора, којим се тужилац обавезао да изведе радове на уређењу терена, изградњи интерних саобраћајница и постављању саобраћајне сигнализације у оквиру производног комплекса фабричке хале. У јулу 2014. године, тужилац се обратио туженом захтевом за плаћање износа по пет привремених ситуација, за које су рокови за плаћање истекли, те да ће у супротном реализовати меницу туженог. Затим је попунио меницу на износ од 88.458.045,18 динара и исту је реализовао 05.11.2015. године. Тужени је 07.11.2015. године, у току овог поступка, једнострано раскинуо два закључена уговора, позивајући се на поремећене односе уговарача и немогућност даље сарадње, због поступања тужиоца супротно уговору, блокадом рачуна туженог и због пропуста туженог везаних за безбедност градилишта због чега је дошло до обуставе радова, и радњом подношења тужбе.

Предмет тужбеног захтева по тужби био је износ на име неплаћене цене за изведене радове по уговорима, по основу испостављених и оверених пет привремених ситуација, који је преостао након реализације менице за износ од 297.565,86 динара. Тужилац је накнадно поставио захтев за исплату по доспелој шестој привременој ситуацији и по рачунима број 166. до 203. којим је тужилац туженом фактурисао накнаду за обезбеђење градилишта након прекида радова до којих је дошло по захтеву туженог. Позивајући се на једнострану раскид уговора од стране туженог од 17.11.2015. године, тужилац је поставио захтев и на име стварне штете у износу од 56.109,01 евра као вредности инфраструктуре који је изградио за нормално функционисање градилишта туженог и за износ од 92.939,88 евра на име измакле добити коју би остварио реализацијом уговора до које није дошло кривицом туженог. У току поступка је правноснажно одлучено о потраживању тужиоца по основу остатка неплаћене цене за изведене радове по уговорима, по петој и шестој привременој ситуацији, након што је тужилац реализовао меницу туженог на износ од 88.458.024,18 динара, који тужбени

захтев је усвојен. Одлучено је о захтеву тужиоца по рачунима, за исплату износа од 12.605.616,00 динара са затезном каматом, на име накнаде за обезбеђење градилишта након прекида радова у периоду од августа 2014. до августа 2015. године, тако што је тај тужбени захтев одбијен зато што су судови утврдили да у периоду од августа 2014. до августа 2015. године тужилац није обављао послове обезбеђења градилишта. То су утврдили између осталог и на основу Записника РС Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања од 10.11.2014. године, о надзору из области безбедности и здравља на раду на градилишту фабрике туженог у у Јагодини од 04.11.2014. године. Надаље, утврђено је да је тужилац у свом допису од 12.11.2015. године упућеном Инспекцији рада Јагодине навео да му је тужени оспорио све рачуне и да се због тога повлачи са градилишта, без било каквих обавеза, као генерални извођач на наведеном објекту. Ово је разлог наведен у пресуди Привредног апелационог суда 11Пж 9400/21 од 23.03.2023. године донетој у овој парници. Правноснажно је усвојен и тужбени захтев за 2.415.057,90 динара, на основу закључка да су уговори раскинути, а тужилац је те радове извео, и они нису приказани у привременим ситуацијама, па након што је правни основ улагања у објекат отпао, наведена улагања представљају увећање вредности имовине туженог. Укинута је одлука о захтеву за законске затезне камате на тај износ да би се у поновљеном поступку расправила одлучна чињеница о савесности стицаоца, овде туженог, нарочито с обзиром да је тужбени захтев за ову исплату постављен 30.11.2015. године, уз разлог другостепеног суда да из утврђеног чињеничног стања не произилази закључак да је тужени искључиво крив за раскид уговора, јер је несумњиво да тужилац није предузео мере за заштиту и безбедност објекта, што не може бити без утицаја на његову одговорност, посебно при околности да су парничне странке и након престанка радова, па и након подношења тужбе наставиле преговоре о извршењу уговора, те да није цењена испуњеносту услова за раскид уговора из члана 629. ЗОО.

Према утврђеном чињеничном стању, да је тужилац у целости извео уговорене радове остварио би добит од 602.501,53 евра, односно 70.361.514,36 динара по курсу на дан подношења тужбе, поређењем података из бруто биланса за 2012., 2013. и 2014. годину, уз претпоставку да тужилац није изводио никакве друге радове у обрачунском периоду, јер тужени није доказао супротно. Међутим, произилази да ни у поновљеном поступку нису расправљене чињенице релевантне за закључак о основаности једностраног раскида уговора са стране туженог, што је био налог садржан у наведеној другостепеној одлуци. Првостепени суд је утврдио да је до прекида радова тужилац све радове извео у уговореном обиму и квалитетно, у складу са уговором, по свих шест испостављених и оверених привремених ситуација, без доказа од стране туженог да су се након овере привремених ситуација указали недостаци у изведеним радовима. Утврђено је да закљученим уговорима није била уговорена обавеза тужиоца да пре почетка извођења радова огради градилиште, већ да исто уредно одржава и да рад на градилишту организује на начин да заштити објекат, запослене на градилишту и трећа лица. Првостепени суд није сматрао да су од утицаја наводи туженог да тужилац приликом извођења радова није предузео све мере како би градилиште у потпуности оградио, јер такву обавезу тужилац није имао сходно уговору. Надзорни орган, Машинопројект Компринг је известио туженог да је организовао састанак уз присуство одговорног лица тужиоца, на ком је ставио примедбе на стање градилишта везано за примену и спровођење мера безбедности и здравља на раду и плана превентивних мера, а дописом од 19.08.2014. године известио је туженог о прекиду радова на објекту, наводећи да је по налогу туженог уписом у грађевински дневник дана 31.07.2014. године дошло до прекида изградње објекта. У истом је навео да је у неколико наврата кроз

извештаје координатора за безбедност током извођења радова обавештавао туженог о стању безбедности на објекту, да нису предузете мере које су наложене и да је градилиште стога небезбедно, што се односи на то да нису предузете мере за спречавање приступа у круг објекта или у подручју градилишта лицима и средствима саобраћаја која немају основа да се у њему налазе, ниту су предузете мере за спречавање приступа на изведену бетонску конструкцију пословног дела и нису обезбеђене ивице бетонских плоча виших етажа па је могућ пад са висине и повређивање лица која се ту затекну, овлашћено или неовлашћено. Првостепени суд је у разлозима пресуде навео да тужени током поступка није доставио доказе да се у погледу било каквог непредузимања мера заштите и безбедности објекта обраћао тужиоцу са захтевом да тужилац предузме одговарајуће мере, нити да је његов надзорни орган уписом у грађевински дневник и листове грађевинске књиге такве примедбе ставио тужиоцу, нити да су од стране овлашћеног инспекцијског органа по извршеном надзору наложене мере тужиоцу везане за заштиту и безбедност објекта. У том смислу налази да су од стране туженог изостали докази о поступању тужиоца супротно одредби члана 152. Закона о планирању и изградњи, везаних за обавезу извођача радова да обезбеди сигурност објекта, лица која се налазе на градилишту и околине за време извођења радова. Тужени у допису од 08.07.2014. године, није тужиоцу указао на било какве недостатке у до тада изведеним радовима у квалитету и обиму, нити на било какве пропусте везане за обезбеђење грађевине, већ је 31.07.2014. године наложио прекид радова на целом објекту. Закључак је првостепеног суда је да је основни разлог за раскид уговора од стране туженог то што је тужилац поднео меницу туженог на реализацију 28.07.2014. године, те да разлог није непоступање тужиоца у погледу обезбеђивања објекта. Надаље, обезбеђивање објекта након што је тужени онемогућио тужиоца да настави са грађењем објекта, не може се ставити у обавезу тужиоца. Сматра да би обавеза тужиоца у смислу одредбе члана 152. став 7. тачка 7. Закона о планирању и изградњи постојала само у случају да је до престанка извођења радова дошло радњама самог тужиоца. Првостепени суд је става да је тужени неоснованим раскидом уговора причинио тужиоцу штету у виду измакле користи, односно очекиване добити од закљученог уговора, коју тужилац није остварио кривицом туженог.

Другостепени суд је закључио да је тужени раскинуо уговор са тужиоцем без ваљаних разлога. Позивање туженог да тужилац није на адекватан начин обезбедио предметни објекат нема утицаја јер тако нешто није уговорено, а по схватању другостепеног суда у сваком случају ни не може представљати довољан разлог за раскид уговора, тим пре што поводом тога нису наступили било какве последице. Даље, закључује да је само обезбеђење објекта релевантно за самог тужиоца, а не за туженог, јер тужилац не обезбеђује механизацију или друге ствари које би припадале туженом. Услед раскида уговора који је тужени изјавио без правно ваљаног разлога тужиоцу припада право на накнаду штете, као вредност добитка који би основано остварио да је уговор извршен у целости. Износ од 70.361.514,36 динара, другостепени суд је прихватио као штету у виду изгубљене добити тужиоца, имајући у виду природу уговорног односа и на основу рекапитулације, врсте и количине пројектованих и уговорених радова, односно цене уговорених радова који нису извршени. Тај износ према закљученом уговору и анексу износи 1.150.590,44 евра а према проценту уобичајене зараде коју би тужилац остварио, која чини 52% од цене уговорених радова дошло се до износа од 70.361.514,36 динара као реалне штете коју је тужилац претрпео из наведеног пословног односа, као последицу неоснованог раскида уговора са стране туженог.

На износ од 2.415.057,90 динара тужиоцу је досуђена камата од 30.11.2015. године, када је туженог позвао да наплати наведени износ, који није обухваћен испостављеним привременим ситуацијама, поводом радова који су свакако изведени.

Врховни суд закључује да се закључак судова о неоснованом раскиду уговора са стране туженог за сада не може прихватити за правилан. Оправданост једностраног раскида уговора мора се ценити према разлозима које је тужени навео у изјави о раскиду уговора, не и према дугим евентуалним могућим разлозима за раскид. Околност да је тужени изјавио раскид уговора 07.11.2015. године између осталог и са разлога пропуста туженог везаних за безбедност градилишта због чега је дошло до обуставе радова, није правилно цењена, нити су расправљене све битне чињенице. Пре свега, не може се прихватити став судова да тужилац није имао уговорну обавезу да обезбеди градилиште, па да непоступање не може бити правно основан разлог за раскид уговора. Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по закљученим уговорима имао обавезу да заштити објекат, запослене на градилишту и трећа лица. Затим, тужилац је био извођач радова на градилишту, а како је навео у свом допису од 12.11.2015. године упућеном Инспекцији рада Јагодине био је генерални извођач на објекту. Извођач радова је дужан да обезбеди превентивне мере за безбедан и здрав рад, у складу са законом. Одговорни извођач радова дужан је да организује градилиште не начин којим ће обезбедити приступ локацији, заштиту околине за време трајања грађења, обезбеђује сигурност објекта, лица која се налазе на градилишту и околине (члан 152. Закона о планирању и изградњи). Према одредбама истог закона, из члана 177, ако грађевински инспектор утврди да се у току грађења не предузимају мере за безбедност објекта, наредиће инвеститору, односно извођачу радова мере за отклањање недостатака. Одређене обавезе тужилац је имао и по одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду. Посебно, није прихватљив став другостепеног суда да је обезбеђење објекта релеватно за тужиоца, а не за туженог. Почев од наведене одредбе о поступању грађевинског инспектора, па до Закона о облигационим односима, члана 207, којим је одређена солидарна одговорност наручиоца и извођача радова на непокретности за штету која трећем лицу настане у вези са извођењем тих радова, јасно је да је тужени оправдано могао приговорити да тужилац не предузима мере везане за безбедност градилишта које по њега произилазе из закона. Све напред изнето о садржини уговора и законских одредаба чини да је тужени као инвеститор имао право да од тужиоца захтева испуњење обавеза које се тичу обезбеђења градилишта. Са ових разлога се не може прихватити резон нижестепених судова да наведено није могло бити ваљан разлог за раскид уговора са стране туженог. Закључак да такав разлог није довољан за раскид уговора, није утемељен на објективним критеријумима према којима би се разлог за раскид уговора могао ценити. Не могу се прихватити ни разлози да се тужени није обраћао тужиоцу у погледу непредузимања мера заштите и безбедности објекта, код утврђене чињенице да је надзорни орган туженог организовао састанак уз присуство одговорног лица тужиоца, на ком је ставио примедбе на стање градилишта везано за примену и спровођење мера безбедности и здравља на раду и плана превентивних мера. Сам тужилац је у овој парници поставио тужбени захтев и на име на накнаде за обезбеђење градилишта након прекида радова у периоду од августа 2014. године (пре раскида уговора) до августа 2015. године, што додатно указује да јесте имао такву обавезу, али су судови утврдили да у периоду од августа 2014. до августа 2015. године тужилац није обављао послове обезбеђења градилишта. То су утврдили између осталог и на основу Записника РС Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања од 10.11.2014. године, о надзору из области безбедности и здравља на раду на градилишту фабрике туженог у у Јагодини од 04.11.2014. године. Одредбама

Закона о облигационим односима из члана 617, у вези члана 641. истог закона, поседник, овде тужилац, не може се позивати на обавезу туженог да га обавести о недостацима у извршавању посла ако се недостатак односи на чињенице које су му биле познате, или му нису могле остати непознате, што је од значаја по закључак судова да, и поред утврђеног, да се у погледу било каквог непредузимања мера заштите и безбедности објекта обраћао тужиоцу са захтевом да тужилац предузме одговарајуће мере, нити да је његов надзорни орган уписом у грађевински дневник и листове грађевинске књиге такве примедбе ставио тужиоцу. То су све околности од значаја за оцену одговорности тужиоца за раскид уговора са стране туженог, које су судови пропустили да цене и на основу тога правилно примене материјално право, садржано у одредбама члана 124-132. Закона о облигационим односима.

Уколико су се стекли основи за обавезу туженог да накнади штету тужиоцу у виду измакле користи због неоснованог раскида уговора, у одлучивању о обиму те обавезе, морају се применити општа правила о накнади штете. Уколико се докаже да је тужени повредио уговор тиме што је онемогућио тужиоца да испуни уговорену обавезу и једнострано неосновано раскинуо уговор, тада се мора применити и одредба члана 266. став 4. Закона о облигационим односима, према којој је страна која се позива на повреду уговора дужна предузети све разумне мере да би се смањила штета изазавана том повредом, што подразумева и да предузима послове на другој страни. Терет доказивања висине штете за коју оправдано поставља тужбени захтев је на тужиоцу, противно ставу нижестепених судова.

Одлука о захтеву за затезне камате на износ од 2.415.057,90 динара, на име улагања тужиоца која нису обухваћена испостављеним привременим ситуацијама, и представљају увећање вредности имовине туженог, зависи од природе потраживања за које је досуђен тај износ. Према садржини списка, тај износ је досуђен по правилима стицања без основа, као вредност за који је умањена имовина тужиоца, а вредност објекта туженог увећана, па је за обавезу туженог на плаћање затезне камате релевантно на који дан је обрачуната вредност увећања имовине туженог, а не само дан када је тужилац позвао туженог на плаћање.

Са наведених разлога су применом одредаба члана 416. став 2. Закона о парничном поступку укинута другостепена и првостепена пресуда у усвајајућем делу за тужбени захтев, и у делу одлуке о трошковима поступка, применом одредбе члана 165. став 3. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић